

**Vasten 2020 – Online retraite met sint Jan van het Kruis:
Durf «het gelukkige avontuur » aan
1° Week: de hindernissen in ons**

Evangelie: De bekeringen van Jezus in de woestijn (Mt 4, 1-11)

«Daarna werd Jezus door de Geest naar de woestijn gevoerd om door de duivel op de proef gesteld te worden. Nadat Hij veertig dagen en veertig nachten had gevast, kreeg Hij honger. Nu trad de verleider op Hem toe en sprak: "Als Gij de Zoon van God zijt, beveel dan dat deze stenen hier in brood veranderen." Hij gaf ten antwoord: "Er staat geschreven: Niet van brood alleen leeft de mens, maar van alles wat uit de mond van God voortkomt."»

Vervolgens nam de duivel Hem mee naar de heilige stad, plaatste Hem op de bovenbouw van een tempelpoort en sprak tot Hem: "Als Gij de Zoon van God zijt, werp U dan naar beneden, want er staat geschreven: Aan zijn engelen zal Hij omtrent U een bevel geven, dat zij U op de handen nemen, opdat Ge uw voet niet zult stoten aan een steen." Jezus zei tot hem: "Er staat ook geschreven: Gij zult de Heer uw God niet op de proef stellen." Tenslotte nam de duivel Hem mee naar een heel hoge berg, vanwaar hij Hem alle koninkrijken der wereld toonde in hun heerlijkheid. En hij zeide: Dat alles zal ik U geven als Gij in aanbidding voor mij neervalt." Toen zei Jezus hem: "Weg, satan ; er staat geschreven: De Heer uw God zult gij aanbidden en Hem alleen dienen."»

Nu liet de duivel Hem met rust en er kwamen engelen om Hem hun diensten te bewijzen.»

1. Meditatie van de eerste week: vrij worden zoals de Zoon van God

Zo, hier zijn we op weg om te naderen tot de Berg Karmel en de Geest leidt ons naar de woestijn met Jezus, een onaangename stop omdat het ons de hinderpalen onthult die onze vooruitgang in de weg staan - geen externe obstakels, maar innerlijke. Maar tegelijkertijd onthult Sint Jan van het Kruis ons de juiste/gezonde houding, waardoor we weer op de been kunnen komen om voorzichtiger te lopen.

- **Pas op voor onze buitensporige gehechtheden**

In het evangelie zien we dat de verleider Jezus benadert op het moment van de honger. Er verschijnt een leegte en er wordt een levensbehoefte uitgedrukt, die van de verzadiging. **Het is de leegte die verlangen creëert en die onze aandacht trekt: ik heb honger!** We kunnen nog steeds functioneren, maar wanneer honger zich vastzet, denken we alleen maar aan dit gebrek. Onafgezien van al het andere, telt alleen onze verzadiging. Dit ongeduld is een uitgelezen kans voor de duivel, die ons een gemakkelijke reactie kan aanbieden op een schotel, zo typerend voor onze consumentencultuur: help jezelf, verander deze stenen in brood! Trouwens, is dit niet wat Jezus in Kana zal doen door het water in wijn te veranderen? Waarom weerstand bieden? Het teken van Jezus in Kana wordt evenwel voor het goed van iedereen getoond en om het geloof van de discipelen te ontwikkelen. Maar hier zou het een bevlieging zijn. Jezus maakt duidelijk dat het meest essentiële voor hem geen biologisch leven, maar de vereniging is met zijn Vader. Het vers uit *Deuteronomium* dat hij citeert (8: 3): *"Men leeft niet van brood alleen, maar van elk woord dat komt uit de mond van de Heer"* is des te meer geldig voor Hem, die zal zeggen tot de discipelen: *"Mijn voedsel is de wil te doen van Hem die mij zond"* (Joh 4:34).

Helaas volgden Adam en Eva niet dit pad: ze grepen meteen naar de vrucht. En we doen hetzelfde als we leven als onafhankelijke wezens die vergeten dat alles van God komt. "Wat heb je dat je niet hebt ontvangen?" (1Kor. 4: 7) Voor Johannes van het Kruis **ligt het belangrijkste obstakel voor onze spirituele groei in wat hij onze "gehechtheid"** noemt (BK II.21.12). God blijft ons geven en we ontvangen maar, denkend dat dit geschenk alleen voor ons is of dat we dit geschenk krijgen omdat we het verdienen. Erger nog, soms bedienen we onszelf, zelfs als dit betekent eigendom van anderen te nemen omdat we er jaloers op zijn. *"«Onze ijdele hebzucht is zo, dat zij zich aan alles wil hechten ; zij is als de worm die het gezonde aantast en zowel in het goede als in het slechte zijn werk doet.»* (BK III.35.8) Wij brengen dus vaak alles terug naar onszelf, vaak onbewust, omdat we nog steeds denken dat we het centrum van de wereld zijn. En we zijn verrast dat de anderen het niet zo duidelijk lijken te zien...

Deze algemene opmerking betreft niet alleen materiële aangelegenheden, maar ook spirituele. Onze houding qua eigendom betekent dat we niet goed gebruik maken van Gods gaven en dat we ze verspillen. Dit leidt tot "geleidelijk [verlies] van Gods gunsten. Want zij neemt deze met gehechtheid in bezit en maakt ze zich niet goed ten nutte. Ze met gehechtheid in bezit nemen en ze zich niet ten nutte maken staat gelijk met ze wensen te bezitten. 'op een egoïstische manier' (BK II, 11.7). In plaats van deze geschenken dankbaar te accepteren en ervan te genieten, bekijken we ze vaak met zelfgenoegzaamheid en vallen in de overtreding van verduistering.

- **Loskomen ... voor meer winst**

Johannes van het Kruis zegt ons niet de gaven van God te verachten, zowel de natuurlijke als de spirituele, zoals aangeboren talenten, materiële goederen of ontvangen spirituele genaden. Maar hij zegt paradoxaal genoeg dat om ervan te genieten, men zich ervan moet losmaken. De spirituele persoon «*vindt meer vreugde en voldoening in de schepselen door er zich aan te onthechten. Als hij ze met afhankelijkheid en gevoel van eigendom blijft beschouwen, kan hij er deze vreugde niet in smaken. Want dat [de bezitterigheid] is een soort bezorgdheid die de geest aan de aarde vastsnoert en de ruimheid van hart verhindert.*» (BK III, 20,2) We weten uit ervaring dat onze aandacht wordt gevestigd op wat we waarderen. Wanneer we ons op een of andere zaak concentreren, zien we niet meer wat er aan de hand is om ons heen en ons innerlijk leven blijft eng en egoïstisch.

«Wie zich in deze dingen niet verheugt als eigenaar, vindt vreugde in al deze dingen alsof hij ze allemaal bezat. Wie er echter naar blijft kijken alsof hij er de particuliere eigenaar van was verliest alle vreugde in alle dingen. In zover de eerste niets bezit in zijn hart, bezit hij alles in grote vrijheid, zoals Sint Paulus (2Kor. 6,10) zegt, In zover de tweede er met zijn wil aan vastzit, krijgt noch bezit hij iets ; integendeel, de dingen hebben beslag gelegd op zijn hart, zodat hij als een gevangene te lijden heeft. Zoveel vreugde als hij derhalve wil beleven aan de schepselen, zoveel narigheid en leed zal hij ondervinden in zijn in-beslag-genomen en vastgeketend hart.

Wie daarvan bevrijd is heeft geen last van zorgen, noch in het gebed noch daarbuiten. Zo vergaart hij zonder tijdverlies gemakkelijk een grote geestelijke schat.» (BK III, 20,3)

In deze zeer moderne tekst geeft Johannes van het Kruis ons een idee tot welke vrijheid we zijn geroepen, die van de kinderen van God: het vermogen om van alles te genieten en niet te worden overweldigd door onze zorgen. In tegenstelling tot iemand die dit werk van onthechting niet aangaat, blijft een slaaf van waar hij aan gehecht is. Zijn hart is bezeten en hij lijdt vreselijk. Hij denkt dat hij vrij is en toch is hij gewoon een slaaf van zijn passies. **Alleen gehechtheid aan God maakt ons vrij als Jezus.** Tegenover de duivel, laat Jezus zien dat hij een diep vrije man is; hij bevestigt zijn identiteit door alle valkuilen van de tegenstander te weigeren. Hij kan dat omdat hij onthecht is van alles, behalve van zijn Vader.

.

• **Vertrouw op de Bijbel ...**

Het is indrukwekkend om te zien in dit Evangelie hoe Jezus reageert op de drie uitnodigingen van de verleider. Hij spreekt alleen met citaten uit Schrift! Jezus spreekt vloeiend de Heilige Schrift. Hij kan alleen het woord spreken dat Hij kreeg van zijn Vader en de traditie van Israël. Inderdaad, hij is Zelf het Woord, het Woord van God.

Daarom is het essentieel dat iemand op de spirituele reis een expert wordt van de Schrift. **Onwetendheid van de Schrift is onwetendheid van Christus,** zegt de heilige Hieronymus. Hoe kunnen we verenigd worden met de Heer als we Hem niet kennen? Alle

geschriften van Sint Jan van het Kruis zijn doordrenkt van verwijzingen naar de schriftuur en het is op de Bijbel dat hij de autoriteit van zijn werk "De Bestijging van de Berg Karmel" baseert: "« *Om iets te zeggen over deze donkere nacht, zal ik mij, derhalve niet verlaten op ervaring of wetenschap...wat ik met Gods hulp ga zeggen...zal ik mijn voordeel doen met de Heilige Schrift. Als zij onze gids is, zullen wij niet kunnen dwalen, want Hij die daarin spreekt is de Heilige Geest*» (Proloog 2) Dus Jezus, door de Geest naar de woestijn geleid, laat dezelfde Heilige Geest spreken om de duivel het zwijgen op te leggen. Vandaar het belang voor ons om bepaalde Bijbelse verzen te onthouden. Ze zullen ons helpen om innerlijke gedachten tot zwijgen te brengen die ons in de problemen brengen. Bijvoorbeeld, als ik door ontmoediging word geplaagd, zal ik zeggen: "De Heer is mijn licht en mijn redding; wie zal ik vrezen? " (Ps. 27). Als ik op jaloezie wordt getest, zal ik opnieuw zeggen: 'De Heer is mijn uitverkoren voedsel en mijn beker; ik heb een goede erfenis. " (Ps. 16). Het is aan mij om die passages te vinden uit de Schrift die mij zullen helpen vechten tegen de gedachten van de dood en innerlijke vrede te vinden en gemeenschap met God.

- **... en begrijpen van het geloof**

Kennis van de Schrift is echter niet genoeg. Het bewijs hiervan is dat de duivel zelf een expert is en hij staat hierover stevig tegenover Jezus. Dit is niet zo verwonderlijk: dit is wel wat de slang al deed in de tuin van Eden (Gen. 3: 1). De boze slang vervalst het Woord van God door het iets anders te laten zeggen. We kennen deze menselijke techniek: de woorden citeren van anderen uit hun context om hen in diskrediet te brengen. Zo neemt de duivel zijn toevlucht tot Psalm 91 en roept goddelijke hulp op om Jezus tot zelfmoord te brengen . Het is dan dat Christus countert met het vers uit *Deuteronomium* (6:16) om deze test aan te klagen. We kunnen daarom niet vertrouwen op een geïsoleerd vers uit de Schrift; de betekenis van dit vers moet altijd zijn gekoppeld aan andere passages en aan de kern van de Openbaring. **Zo wordt de Schrift geïnterpreteerd in het kader van de traditie, ontvangen van de kerk.** Het is deze verbinding met de kerk die ons verzekert dat wij de betekenissen van passages uit de Bijbel niet vervalsen.

Johannes van het Kruis dringt aan op de rol van onze intelligentie voor ons spirituele leven. Woord in het Frans en logos in het Grieks betekenen beide Woord maar ook Rede. Onze rede is al een geschenk van God dat ons helpt om goed de Bijbel in de kerk te lezen. Het is niet nodig om op zoek te gaan naar buitengewone openbaringen die ons van het evangelie kunnen afleiden.

Laten we dus niet onder de indruk zijn van enig wonderbaarlijk verhaal dat menselijk of kwaadaardig bedrog kan zijn. «*Niets van dit alles is immers nodig, want zij hebben de natuurlijke rede, de wet en de evangelische leer waardoor zij op ruim voldoende wijze de goede richting kunnen vinden. Er bestaat immers geen moeilijkheid of noodzaak die niet door deze middelen kan opgelost of uit de weg geruimd worden, zeer tot genoegen van God en tot voordeel van de zielen. Wij moeten zoveel voordeel trekken uit de rede en de evangelische leer dat wij slechts aannemen wat ruimschoots met het verstand en de evangelische wet in overeenstemming is.*» (BK II 21,4) "

De "Dokter Mystica" kent onze fascinatie voor het paranormale of het buitengewone. Als God kan handelen op een spectaculaire manier doet hij dat zelden en alleen als hij geen keus meer heeft. Dit nodigt ons daarom uit om heel voorzichtig te zijn en te luisteren naar de stem van de kerk over al het buitengewone: verschijningen, tekenen, wonderen, enz. Onderscheid zal te zijner tijd plaatsvinden. **We moeten de rede vertrouwen, maar ook de spirituele begeleiding waarin we kunnen luisteren naar de stem van de kerk:** «*God heeft immers graag dat het bestuur en de leiding van de mens geschiedt door een ander mens die aan hem gelijk is, en de mens geleid en bestuurd wordt door het natuurlijk verstand.*» (BK II 22,9)

- **Op de weg naar de vrijheid van kinderen**

We zien nu beter dat onze reis naar heiligheid geen plezierreisje zal zijn. Onstuimigheid zal niet ontbreken en zal ook geen ontgoocheling zijn. **De verzoeker is in staat ons verlangen naar heiligheid te gebruiken als een valstrik:** zoals Jezus, zal hij ons steeds hoger brengen, naar de top van de tempel, vervolgens naar een zeer hoge berg; maar dat is enkel beter voor een snellere val. Laat ons niet misleiden door de valse grootsheid van de wereld. Laten we onthouden dat we niet kunnen heilig zijn door eigen kracht maar, zoals Jezus, door altijd afhankelijk te zijn van onze Vader. Hoe meer wij zonen en dochters van God zijn, hoe veiliger we zullen zijn. De kinderen van God zijn vrij van zichzelf en deze vrijheid is heel anders dan de vrijheid van de wereld die de duivel ons aanbiedt. «*Vergeleken met de vrijheid en heerschappij van Gods geest betekent alle heerschappij en vrijheid van de wereld niets anders dan slavernij, angst en gevangenschap. (...) Deze vrijheid kan dan ook niet verblijven in een hart, dat onderhevig is aan zijn grillen. Dat is immers een slavenhart. Slechts in een vrij hart kan zij verblijven, want dat is het hart van een zoon.* » (BK I 4,6)

We moeten daarom instemmen met een diepgaande reis van transformatie. We kunnen niet verenigen met God zonder radicaal de manier te veranderen waarop we denken, spreken en handelen. Paus Franciscus waarschuwt voor '*wereldlijke christenen, christenen in naam (...) een tipje hier, een andere dag omkoping, en zo komt corruptie beetje bij beetje.*' We worden dan '*heidenen beschilderd met twee lagen van het christendom*' geleidelijk glijdend in de verleiding van "*middelmatigheid.*" (Homilie te Domus Sanctae Marthae, 2014/11/07).

Laten we ons daarom aanbieden met vertrouwen in de Heilige Geest die ons naar de woestijn leidde. Hij is het die het obstakel zal vernietigen in ons en ons van hoogte naar hoogte laat lopen naar de toppen van God. Gezegende reis!

fr. Jean-Alexandre van het Lam
(klooster Avon)

2. Drie sporen die we deze week in praktijk kunnen brengen

1. Ik probeer te vinden waar mijn gehechtheid, mijn bezitterigheid aan het licht komt. Welke actie kan ik deze week ondernemen om vrijer te worden?

2. Ik zoek naar een passage of een vers uit de Schrift die me kan helpen om negatieve gedachten te bestrijden die me van de vrede afhouden.
3. Benut ik de kansen om mezelf te vormen om mijn geloof goed te kennen en te begrijpen?

3. Gebed voor elke dag van de week

Maandag 2 maart: God beminnen zoals Hij verlangt bemind te worden

« Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien of dorstig als vreemdeling of naakt of ziek of in de gevangenis, en hebben wij niet voor U gezorgd.? (Mt 25, 44)

- «Op de avond (van uw leven) zal men u onderzoeken op de liefde. Leer lief te hebben zoals God bemind wil worden en laat uw toestand verder voor wat hij is.» (Spreuken van Licht en Liefde nr.57)

Ik open mijn ogen voor de gelegenheden om aandachtig te zijn voor de noden die ik kan beantwoorden, al was het maar met een glimlach of een vriendelijk woord

Dinsdag 3 maart: de weg van de zelfverloochening

« ...vóórdat gij Hem vraagt, weet uw Vader wat gij nodig hebt» (Mt 6,8)

- «Wie zich in deze dingen niet verheugt als eigenaar, vindt vreugde in al deze dingen alsof hij ze allemaal bezat» (BK III 20, 3)

Kan ik sommige oproepen van de vasten beantwoorden als een kleine stap in onthechting en vertrouwen?

Woensdag 4 maart: laat u leiden

« Maar de Ninevieten zochten hun steun bij God; zij riepen een vasten uit en allen, van groot tot klein, trokken zij boetekleren aan.» (Jon 3,5)

- «God heeft immers graag dat het bestuur en de leiding van de mens geschiedt door een ander mens die aan hem gelijk is, en de mens geleid en bestuurd wordt door het natuurlijk verstand.» (BK II 22, 9)

Hoe kan ik geholpen worden om te onderscheiden op welk specifiek punt van bekering ik mij ga richten in deze vastentijd?

Donderdag 5 maart : bidden voor mijn naaste

«Want al wie vraagt, verkrijgt; wie zoekt, vindt en voor wie klopt, doet men open.» (Mt 7, 8)

- «O allerzoetste liefde van God die zo slecht gekend wordt! Wie de aderen van deze mijn heeft ontdekt, heeft rust gevonden. » (Spreuken van Licht en Liefde 16)

Ik denk in mijn gebed aan de noden van mijn broeders, dichtbij of veraf, om hen toe te vertrouwen aan de goedheid van God.

Vrijdag 6 maart: «Zalig de zachtmoedigen»

«Zou ik soms behagen scheppen in de dood van de zondaar, luidt de godsspraak van Jahwe de Heer, en niet veel liever zien dat hij zijn leven betert en in leven blijft?» (Ez 18, 23)

- «...Als Gij, goede Jezus, de ziel niet zacht maakt in uw liefde, zal zij altijd in haar natuurlijke hardheid volharden» (*Spreuken van Licht en Liefde* 28)

Vraag ik aan God de genade van de zachtmoedigheid (die geen slapheid is)?

Zaterdag 7 maart: een liefdevolle gehoorzaamheid

«Gij hebt heden van Jahwe de verzekering gekregen, dat Hij uw God zal zijn, als gij tenminste zijn wegen gaat, zijn voorschriften, geboden en bepalingen onderhoudt en naar Hem luistert» (Dt 26, 17)

- «God ziet liever in u de laagste graad van gehoorzaamheid en onderwerping dan alle diensten die ge Hem denkt te bewijzen.» (*Spreuken van Licht en Liefde* 13)

Welke daad van liefdevolle gehoorzaamheid kan ik vandaag stellen?